

شماره صندلی :
نام و نام خانوادگی :
کلاس :صادقین ۱ و ۲
پایه :دوازدهم

جمهوری اسلامی ایران
اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران
اداره آموزش و پرورش منطقه ۱۶ تهران
دیرستان نمونه دولتی فرهنگ شهید شریفی
نوبت امتحانی پایان نیمسال اول (دی ماه)
سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹
(رشته : ادبیات و علوم انسانی)

ساعت شروع امتحان: ۱۵:۰۰
زمان امتحان: ۱۱۵ دقیقه
تاریخ امتحان: ۱۳۹۹/۱۰/۱۷

نام دبیر: آقای سرلک

درس: علوم و فنون ادبی ۳

پایه :دوازدهم

کلاس :صادقین ۱ و ۲

بارم
۴

۱- تاریخ ادبیات و سبک شناسی

۱-۱- جای خالی را با کلمات مناسب پر کنید. (۵/۱ نمره)

(الف) سبک بازگشت را می توان حدّ واسط سبک و سبک دوره بعد یعنی دوره بیداری دانست.
(ب) از مهم ترین آثار ترجمه شده در زمان فتحعلی شاه می توان از « سرگذشت حاجی بابای اصفهانی » اثر نام برد که آن را ترجمه کرد.
(پ) از شاخه های ارزنده ای که در نثر دوره بیداری خوش درخشید، بود.
(ت) دهخدا در استانبول روزنامه را منتشر کرد .
(ث) اولین کسی که در ایران به نوشتن نمایش نامه فارسی پرداخت بود.

۲-۱- درستی و نادرستی عبارت زیر را مشخص کنید. (ص) / (غ) (۱ نمره)

(الف) قطعه " قلب مادر " یکی از شعرهای ماندگار میرزاده عشقی است که ترجمه منظوم شعر غربی است. ()
(ب) فرخی یزدی، تحت تأثیر شاعران گذشته، خصوصاً سعدی و مسعود سعد سلمان بود. ()
(پ) فعالیت اصلی ادیب الممالک فراهانی روزنامه نگاری بود و سردبیری روزنامه مجلس را برعهده داشت. ()
(ت) (نگرش شاعران و نویسندگان نسبت به جهان بیرون تغییر یافت و از جزئی نگری و عینیت گرایی به کلی نگری و ذهنیت گرایری آورد. ()

۳-۱- مورد درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. (۵/۰ نمره)

(الف) یکی از شاعران دوره بازگشت که به قصیده سرایی به سبک شاعران خراسانی و سلجوقی پرداخت . (فروغی بسطامی - صبا کاشانی)

(ب) محمد باقر میرزا خسروی پدید آورنده رمان (شمس و طغرا - شمس الدین و قمر) در دوره بیداری است .

۴-۱- گزینه صحیح را انتخاب کنید. (۵/۰ نمره)

از بارزترین ویژگی های ادبیات دوره بیداری است .

(الف) آزادی (ب) قانون (ج) توجه به مردم (د) تعلیم و تربیت جدید

همه گزینه های زیر از موضوعات مورد توجه نویسندگان دوره بیداری است به جز

(الف) طنز سیاسی - اجتماعی (ب) حقوق مدنی زنان

(ج) دشمنی با استعمار و استبداد (د) توجه به خرافات

۵-۱- دو مورد از عواملی را که در کم توجهی به کاربرد جمله ها و ترکیب های زبانی در شعر دوره بیداری نقش داشتند ، بنویسید . (۵/۰ نمره)

۲- موسیقی شعر

۱-۲- کدام یک از دو بیت زیر ، دارای وزن نا همسان است ؟ (۵/۰ نمره)

(الف) کشتی شکستگانیم ای باد شرطه برخیز باشد که باز بینیم دیدار آشنا را

(ب) ای سرو بلند قامت دوست وه وه که شمایلت چه نیکوست

۲-۲- با توجه به وزن های داده شده ، مشخص کنید هر کدام متعلق به کدام بیت است ؟ (یک وزن اضافی است) (۱ نمره)

« مفتعلن مفاعیلن مفتعلن مفاعیلن / مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن / مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن »

(الف) دلی دارم که از تنگی در او جز غم نمی گنجد غمی دارم که از تنگی در این عالم نمی گنجد

(ب) تا تو نگاه می کنی کار من آه کردن است ای به فدای چشم تو این چه نگاه کردن است

بارم

- ۳-۲- تقطیع مثال های زیر ، به صورتی که بین دو هلال تقطیع شده است ، با کدام اختیارات شاعری مطابقت دارد ؟ (۵/۰نمره)
 الف) تنّ خاک (U - - U) ب) آهویی (- U -)
- ۴-۲- با توجه به تقطیع های زیر ، به صورتی که بین دو هلال آمده است ، در کدام گزینه «حذف همزه» وجود دارد ؟ (۵/۰نمره)
 الف) دل آرام (U - - -) ب) شورانگیز (U - - -) ج) خوش آهنگ (U - - U) د) درافکندم (- - - -)
- ۵-۲- ضمن یافتن وزن بیت ها بیان کنید که کدام یک از بیت های زیر را می توان به دو صورت برش زدو تقطیع به ارکان کرد؟ (همچنین هر دو وزن بیت دو برشی را بنویسید.) (۵/۱ نمره)
 الف) شاید اگر آفتاب و ماه نتابند پیش دو ابروی چون هلال محمد
 ب) دی شیخ با چراغ همی گشت گرد شهر کز دیو و دد ملولم و انسانم آرزوست
- ۶-۲- پس از تقطیع و مشخص کردن وزن بیت زیر ، دو اختیار زبانی به کار رفته در آن را بنویسید. (۲ نمره)
 حافظ شب هجران شد بوی خوش وصل آمد شادیت مبارک باد ای شاهد شیدایی

۳- زیبایی شناسی

- ۱-۳- در ابیات زیر کدام آرایه بدیع معنوی (متناقض نما/تلمیح/لفّ ونشر/تضمین/تضاد) بارز است؟ آنها را به طور کامل مشخص کنید. (۵/۲ نمره)
- الف) خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم کز نسیمش بوی جوی مولیان آید همی
 ب) گوش ترخمی کو کز ما نظر نپوشد دست غریق یعنی فریاد بی صداییم
 ج) بار فراق دوستان بس که نشسته بر دلم می رود و نمی رود ناقه به زیر محلم
 د) ای نورچشم مستان در عین انتظارم چنگی حزین و جامی بنواز یا بگردان
 ه) آن یارکزو گشت سردار بلند جرمش این بود که اسرار هویدا می کرد
- ۲-۳- با توجه به ابیات داده شده به پرسش ها پاسخ دهید. (۷۵/۰نمره)
- گر دهدت روزگار دست و زبان زینهار هر چه بدانی مگوی ، هر چه توانی مکن
 - دل وکشورت جمع ومعمور باد ز مُلکت پراکندگی دور باد
- الف) نوع « لفّ و نشر » هر دو بیت را مشخص کنید .
 ب) لفّ و نشرها را در بیت دوم مشخص کنید .
- ۳-۳- در بیت زیر آرایه تلمیح را مشخص کنید و درباره آن توضیح دهید (۱ نمره)
 « حرفی است این که خضر به آب بقا رسید زین چرخ دل سیه، دم آبی کسی ندید »
- ۴-۳- در بیت « با آن که جیب و جام من از مال و می تهی است ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت »
 کدام آرایه ادبی یافت نمی شود ؟ (۵/۰ نمره)
- الف) تلمیح ب) تضاد ج) لفّ و نشر د) تناسب
- ۵-۳- بدیع در لغت به معنی است. در ادب فارسی به مجموعه آرایه هایی گفته می شود که بر زیبایی.....
 و..... سخن می افزاید. (۵/۰ نمره)
- ۶-۳- در بیت زیر آرایه مراعات نظیر بین کدام واژگان ایجاد شده است؟ مشخص کنید؟ (۵/۰نمره)
 « دست من گیر که بیچارگی از حد بگذشت سرمن گیر که درپای تو ریزم جان را »

۴- نقد و تحلیل نظم و نثر

۴-۱- غزل زیر از فرخی یزدی است. آن را در سه سطح زبانی، ادبی و فکری بررسی کنید. (هر سطح دو مورد) (۵/۱ نمره)

آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی	دست خود ز جان شستم از برای آزادی
تا مگر به دست آرم دامن وصالش را	می دوم به پای سر در قفای آزادی
در محیط طوفان ز ماهرانه در جنگ است	ناخدای استبداد با خدای آزادی
دامن محبت را گر کنی ز خون رنگین	می توان تو را گفتن پیشوای آزادی

زبانی: ۱..... ۲.....
 ادبی: ۱..... ۲.....
 فکری: ۱..... ۲.....

۴-۲- سروده زیر را بخوانید و یک ویژگی ادبی و یک ویژگی فکری برای آن بنویسید. (۵/۰ نمره)

تا چند زنی نعره که قانون خدا کو؟ گوش شنوا کو؟
 کو آنکه دهد گوش به عرض فقرا کو؟ گوش شنوا کو؟

۴-۳- با توجه به متن زیر به سؤالات پاسخ دهید. (۷۵/۰ نمره)

«مخدوم مهربان من، از آن زمان که رشته مراودات حضوری گسسته و شیشه شکیبایی از سنگ تفرقه و دوری شکسته، اکنون مدت دو سال افزون است که نه از آن طرف بریدی و سلامی و نه از این جانب قاصدی و پیامی.»

الف) این نثر را از نظر قلمرو ادبی مورد بررسی قرار دهید.

ب) متن بالا از مهم ترین اثر قائم مقام فراهانی انتخاب شده که نام دارد.

۴-۴- متن زیر از کتاب چرندوپرنده علامه دهخدا از نویسندگان معروف دوره بیداری است. پس از خواندن متن به پرسش ها پاسخ دهید. (۲۵/۱ نمره)

«باری چه دردسر بدهم آن قدر گفت و گفت تا ما را به این کار واداشت. حالا که می بیند آن روی کار بالاست دست و پایش را گم کرده تمام آن حرف هایادش رفته. تا یک فراش قرمز پوش می بیند دلش می تپد. تا به یک ژاندارم چشمش می افتد رنگش می پرد. هی می گوید امان از همنشین بدا!»

الف) دو ویژگی زبانی این نوشته را بنویسید.

ب) شیوه بیان این نوشته چگونه است؟

«پرویز و سربلند باشید»